

”Działania ONZ na granicy izraelsko – libańskiej (misja UNIFIL)”

Wszelka ingerencja organizacji międzynarodowych w celu utrzymania pokoju na terytorium państw Bliskiego Wschodu, które charakteryzują się skrajnie inną kulturą, jest kwestią kontrowersyjną. Wydaje się bowiem, że działania te nie mają charakteru długookresowego. Znaczy to tyle, że dopóki ONZ czy NATO zapewnią ochronę w regionie, póty będzie tam względny spokój. Jako przykład należy wskazać sytuację w Afganistanie, która pokazała że nawet poświęcenie znacznej ilości sił i środków nie zapewni zakładanego celu, który dla organizmów uwikłanych w konflikt praktycznie zawsze uznawany jest za nierealny.

UNIFIL (United Nations Interim Force in Lebanon) jest najdłużej działającą misją pokojową w ramach ONZ¹. Uznawana jest również za jedną z najbardziej nieskutecznych. Misja funkcjonuje od 19 marca 1978 r. na terenie południowego Libanu, a jej powstanie wiąże się bezpośrednio z atakami na Izrael przeprowadzanymi przez Organizację Wyzwolenia Palestyny². Po tych wydarzeniach Rada Bezpieczeństwa wystąpiła o natychmiastowe utworzenie Tymczasowych Sił Zbrojnych ONZ, przyjmując rezolucję 425 i 426, wzywające Izrael do przerwania toczonych działań i wycofania się z terytorium Libanu (po atakach przeprowadzonych przez OWP armia izraelska wkroczyła do Libanu, zajmując jego południową część)³. Jaki przebieg miały działania prowadzone przez UNIFIL i jak wpłynęły one na rozwój sytuacji w regionie?

4 lata po utworzeniu Tymczasowych Sił Zbrojnych ONZ, Izrael zaatakował Liban w następstwie starć na granicy izraelsko – libańskiej, tworząc jednocześnie w głębi kraju strefę bezpieczeństwa, za którą stacjonowały wojska ONZ, zajmując się pomocą humanitarną i ochroną miejscowej ludności. Izrael pomimo wezwań społeczności międzynarodowej nie wycofał się z Libanu i ukazał swoją „wyższość” nad siłami ONZ, które niejako biernie przypatrywały się realizowanym przez siły izraelskie czynnościom wojskowym. Misja nie miała dość stabilnej pozycji w regionie, aby w sposób samodzielny doprowadzić do złagodzenia panującej sytuacji. Siły ONZ zajmowały się niwelowaniem negatywnych skutków konfliktu, nie zajmując się samą jego genezą. Na prośbę libańskiego rządu, Rada

¹ <https://www.unic.un.org.pl/liban/unifil.php> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

² <https://peacekeeping.un.org/en/mission/unifil> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

³ <https://www.unic.un.org.pl/liban/unifil.php> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

Bezpieczeństwa regularnie odnawiała mandat UNIFIL⁴, ograniczając ryzyko rozwoju konfliktu, zapewniając stabilność w regionie i przede wszystkim ochronę ludności cywilnej.

W roku 2000, kiedy siły Izraela wycofały się z okupowanych terenów Libanu, UNIFIL ustanowiły błękitną linię, która odpowiadała rzeczywistym granicom Libanu. Siły ONZ stacjonowały na tzw. niebieskiej linii, gdzie odpowiedzialne były za przestrzeganie postanowień zawartych między skonfliktowanymi krajami, w których najważniejsze było zawieszenie wszelkich działań zbrojnych. Działania w ramach prowadzonej misji polegały na nieustannym patrolowaniu granicy, współpracy ze stronami konfliktu, a także reagowaniu w przypadku jawnego pogwałcenia przyjętych postanowień.

Od końca lipca do początku października 2000 r. sytuacja na zabezpieczanym obszarze wydawała się ustabilizowana. 7 października około 500 Palestyńczyków zbliżyło się do linii na południe od Marwahin, aby zademonstrować swój sprzeciw przeciwko Izraelowi. Podczas próby przekroczenia izraelskiego ogrodzenia granicznego, żołnierze otworzyli ogień w wyniku czego zginęły trzy osoby, a rannych zostało około dwudziestu. Tego samego dnia Hezbollah zaatakował siły izraelskie, a do niewoli trafiło trzech żołnierzy Izraela⁵. Rząd libański stwierdził, że dopóki nie będzie pełnego pokoju z Izraelem, armia nie będzie działać jako straż graniczna dla Izraela. UNIFIL nie był w stanie przekonać władz libańskich, aby przejęły pełną odpowiedzialność wzdłuż niebieskiej linii⁶.

Działania w ramach misji realizowane wobec ludności cywilnej polegały na zapewnieniu opieki medycznej, a także dostarczaniu wody oraz żywności osobom potrzebującym⁷. W 2001 roku Sekretarz Generalny ONZ, stwierdził, że spośród trzech części mandatu UNIFIL wypełnił dwie. Do pełnego sukcesu brakuje „jedynie” przywrócenia międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa⁸.

W roku 2006 doszło do zaostrzenia sytuacji wzdłuż niebieskiej linii. Rząd libański został wezwany do natychmiastowej reakcji polegającej na rozmieszczeniu wojska w celu zapewnienia bezpieczeństwa ludności cywilnej, a także powstrzymania terrorystycznej działalności realizowanej przez Hezbollah. Eskalacja konfliktu miała miejsce 12 lipca za sprawą raketowego ataku libańskiej Partii Boga. W późniejszych etapach doszło do ataków na izraelski patrol, w wyniku czego sytuacja na granicy stała się jeszcze bardziej napięta. Co ciekawe, raporty ukazują, że Hezbollah znacząco ingerował w kwestie cywilne, a także w

⁴ Ibidem

⁵ https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2591.pdf [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

⁶ <https://unifil.unmissions.org/unifil-background> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

⁷ https://unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unifil.php [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

⁸ <https://www.unic.un.org.pl/liban/unifil.php> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

działalność UNIFIL-u, kilkakrotnie ograniczając swobodę przemieszczania, a także ingerując w jego przenoszenie. Obszary wzdłuż niebieskiej linii cały czas monitorowane były przez sieć mobilnych i stałych pozycji Hezbollahu, czasem działających również jako substytut administracji cywilnej, rozszerzając usługi socjalne, medyczne, czy edukacyjne na miejscową ludność⁹. Lipcowy raport obejmujący okres od 21 stycznia do 18 lipca 2006 r. wskazywał, że sytuacja w regionie jest napięta i niestabilna. Podczas zaostrzenia konfliktu na linii Hezbollah – Izrael, UNIFIL prowadziły obserwacje wojskowe, zapewniając pomoc medyczną oraz humanitarną. W wyniku lipcowych i sierpniowych walk zabitych zostało 5 pracowników ONZ, a szesnaście osób z personelu misji zostało rannych¹⁰.

11 lipca 2006 r. Rada Bezpieczeństwa po intensywnych negocjacjach, uchwaliła rezolucję 1701, która wzywała do całkowitego zaprzestania działań wojennych podczas trwającego ponad miesiąc otwartego konfliktu. Stworzono strefę buforową wolną od wszelkiego uzbrojonego personelu, aktywów oraz broni innych niż rząd Libanu oraz UNIFIL. Całość przedsięwzięć poskutkowała wizytą wszystkich wysokich rangą urzędników Ligi Arabskiej, którzy na spotkaniu z Sekretarzem Generalnym ONZ, wystosowali porozumienie zawierające żądanie rządu libańskiego dot. szerokiego zawieszenia broni, a także wymiany więźniów pomiędzy Izraelem, a Hezbollahem. Sekretarz Generalny zwrócił również szczególną uwagę na to, że takie rozwiązanie powinno być opracowane dużo wcześniej, w wyniku czego doszłoby do ograniczenia rozlewu krwi oraz cierpienia osób cywilnych.

Oprócz wykonywania czynności zgodnie z pierwotnie przyjętymi rezolucjami Rady (425 i 426), UNIFIL ma za zadanie towarzyszyć libańskim siłom zbrojnym w ich odpowiednim rozmieszczeniu na południowym terytorium kraju. Ponadto zobligowany jest do monitorowania zaprzestania prowadzenia działań wojennych, a także rozszerzania pomocy humanitarnej udzielanej środowisku cywilnemu. Prowadzone w ramach misji działania mają także za zadanie zapewnienie bezpiecznego powrotu wysiedleńców. Rezolucje Rady z 2004 i 2006 r. zakładały również, że Liban zwróci szczególną uwagę i podejmie niezbędne środki w zakresie zapobieżenia sprzedaży lub dostaw broni oraz pokrewnych materiałów, które mogłyby przyczynić się do odnowy konfliktu, jakimkolwiek podmiotom lub osobom na terenie kraju.

Sekretarz Generalny ONZ dwukrotnie składał Radzie sprawozdanie z wykonania rezolucji 1701, uznając, że Izrael i Hezbollah w dużej mierze zastosowały się do porozumienia o zaprzestaniu działań wojennych, a jedyne naruszenia porozumienia nie miały ofensywnego i

⁹ <https://unifil.unmissions.org/unifil-background> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

¹⁰ Ibidem

wrogiego charakteru, z wyjątkiem incydentu, w którym wojska izraelskie przeprowadziły nalot we wschodnim Libanie¹¹.

Żołnierze UNIFIL podczas rutynowego patrolu

Źródło: http://unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unifil.php [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

Działania realizowane przez Tymczasowe Siły Zbrojne ONZ trwają nadal – obecnie w sytuacji braku otwartego konfliktu, ograniczają się jedynie do monitorowania bieżącej sytuacji, a także pomocy ludności cywilnej, gdy takowa jest potrzebna. Co prawda za sprawą licznych rezolucji i postanowień, wystosowanych przez ONZ, sytuacja na granicy izraelsko – libańskiej uległa poprawie. Hezbollah nie jest już aktywny, a ludność regionu może bez większych obaw realizować wszelkie czynności. Jaki jednak był w tym rzeczywisty udział ONZ, a na ile naturalny rozwój wypadków, spowodowany ograniczoną aktywnością Partii Boga? UNIFIL powinny od początku swojej działalności skupić się na skłonieniu rządu Libanu do użycia wojsk w celu ograniczenia możliwości prowadzenia działań przez Hezbollah.

Taka sytuacja miała miejsce dopiero po wystąpieniu 34 dniowego konfliktu podczas którego zginęło 43 izraelskich cywilów oraz 117 żołnierzy IDF. Według oficjalnych danych izraelskich, 30 000 mieszkańców zostało wysiedlonych, a ponad milion zostało zmuszonych do życia w schroniskach. Z kolei w Libanie, OCHA oszacowała, że konflikt spowodował szkody

¹¹ <https://unifil.unmissions.org/unifil%E2%80%99s-highest-post-rendezvous-thrill-valour-dedication-and-commitment> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

materialne na 3,6 miliarda dolarów, w tym zniszczenie 600 km dróg, około 900 fabryk, rynków i innych rynków komercyjnych, 31 lotnisk, oczyszczalni wody i ścieków, elektrociepłowni oraz 25 stacji paliw. W niektórych częściach kraju bezrobocie sięga 75%¹². Czy w takiej sytuacji można mówić o powodzeniu całego przedsięwzięcia? Wojska ONZ przez cały okres trwania konfliktu, znajdowały się na miejscu w pełnej gotowości do podjęcia działań. Na początku XX wieku ich działanie ograniczało się jedynie do niwelowania skutków konfliktu pomiędzy Izraelem, a Hezbollahem, nie zaś na próbie rozwiązania jego źródła. Dopiero w wyniku otwartych walk, które przyczyniły się do znacznego pogorszenia sytuacji na terytorium Libanu, ONZ zdołała nakłonić rząd libański do zaangażowania wojska w działania na granicy, które wymierzone były w ograniczenia możliwości i swobody Hezbollahowi.

Działania realizowane przez wojska ONZ, a przede wszystkim dyplomację, powinny być zdecydowanie bardziej stanowcze. W przypadku podjęcia bardziej zdecydowanych kroków przez społeczność międzynarodową być może nie doszłoby do tak dużej eskalacji konfliktu, a co za tym idzie istotnych strat materialnych oraz osobowych, które w przypadku Libanu pogłębiają już istniejący kryzys wewnątrzpaństwowy. Należy zadać sobie pytanie na ile skuteczne są działania podejmowane przez UNIFIL, a na ile swoją aktywność na skutek braku dalszych środków ograniczył Hezbollah. Wydaje się, że w przypadku chęci dalszych działań terrorystycznych, UNIFIL nie będzie w stanie im przeciwdziałać, co poskutkuje dalszym rozlewem krwi i zniszczeniami materialnymi. Wówczas UNIFIL będzie jedynie zwalczał skutki takich działań.

Doświadczenie pokazuje, że niemal każda ingerencja organizacji międzynarodowych w sytuację w krajach odmiennych kulturowo kończy się fiaskiem. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można stwierdzić, że w tym przypadku również tak się stanie. Nikt chyba nie podejrzewa, że Hezbollah zaniecha dalszych działań mających znamiona terroryzmu, jedynie na skutek obecności wojsk ONZ na terenie Libanu. Przyczyna konfliktu na granicy izraelsko – libańskiej nie jest rozwiązana, wobec czego nie można mówić, że misja ONZ okazała się sukcesem. Pomoc ludności cywilnej to zdecydowanie pozytywny aspekt działalności ONZ w tej materii. Z drugiej zaś strony niwelowanie skutków działań zbrojnych jest swego rodzaju odciążaniem państw biorących udział w konflikcie, które nie są zobligowane do przekazywania takiej ilości sił i środków na odbudowę zniszczonej infrastruktury, jak w przypadku nieobecności ONZ. Całościowa ocena misji nie może więc być postrzegana jako udana i w większym stopniu nie przyczyniła się do zażegnania konfliktu.

¹² <https://www.unocha.org/lebanon/about-ocha-lebanon> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].

BIBLIOGRAFIA

1. <https://www.unic.un.org.pl/liban/unifil.php> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].
2. <https://peacekeeping.un.org/en/mission/unifil> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].
3. https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2591.pdf [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].
4. <https://unifil.unmissions.org/unifil-background> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].
5. https://unic.un.org.pl/misje_pokojowe/unifil.php [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].
6. <https://unifil.unmissions.org/unifil%E2%80%99s-highest-post-rendezvous-thrill-valour-dedication-and-commitment> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].
7. <https://www.unocha.org/lebanon/about-ocha-lebanon> [dostęp na dzień: 09.10.2021 r.].